

معرفی معماری فضاهاى دانشگاهى

مجموعه پنجم

«مساجد دانشگاهى»

www.ketab.ir

عنوان کتاب : معرفی معماری فضاهاى دانشگاهى مجموعه پنجم «مساجد دانشگاهى»
 مؤلفان: محمدتقى نظريور (عضو هيئت علمى دانشگاه شهيد بهشتى- معاون ادارى، مالى و مديريت منابع
 وزارت عتف)، جمشيد اسماعيلي (عضو هيئت علمى دانشگاه تبريز- مدير كل نظارت بر طرح‌هاى عمرانى
 وزارت عتف)، حسنعلی پورمند (عضو هيئت علمى دانشگاه تربيت مدرس)، ابوالقاسم هاشمى، محمد
 درويش، حامد همدانى گلشن، على فتح‌اللهى، هليا صالحى، مجلله همتى، شهره السادات عربشاهى،
 ويراستار و صفحه آرا: شهره السادات عربشاهى
 ناشر: مؤسسه مطالعات فرهنگى و اجتماعى

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۶-۱۱۱-۵

عنوان و نام پدیدآور	:	مساجد دانشگاهى / مولفان محمدتقى نظريور... [و ديگران].
مشخصات نشر	:	تهران: مؤسسه مطالعات فرهنگى و اجتماعى، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهرى	:	۴۳۹ص: مصور (بخشى رنگى): ۲۲ × ۲۹ س.م.
فروست	:	معرفى معماری فضاهاى دانشگاهى؛ مجموعه پنجم
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۶-۱۱۱-۵
وضعيت فهرست نویسى	:	فيا
يادداشت	:	مولفان محمدتقى نظريور، جمشيد اسماعيلي، حسنعلی پورمند، ابوالقاسم هاشمى، محمد درويش، حامد همدانى گلشن، على فتح‌اللهى، هليا صالحى، مجلله همتى، شهره السادات عربشاهى
موضوع	:	معماری مساجد -- ايران -- طرح و نقشه
موضوع	:	*Mosque architecture -- Iran -- Design and plans
موضوع	:	دانشگاه‌ها و مدارس عالى -- ايران -- ساختمان‌ها -- طراحی و ساخت
موضوع	:	College buildings -- Design and construction -- Iran
شناسه افزوده	:	نظريور، محمدتقى، ۱۳۴۰ -
شناسه افزوده	:	مؤسسه مطالعات فرهنگى و اجتماعى
رده بندى کنگره	:	NA۴۶۷۰
رده بندى ديويى	:	۲۰۹۵۵/۷۲۶
شماره کتابشناسى ملي	:	۸۴۷۰۲۳۵
اطلاعات رکورد کتابشناسى	:	فيا

فهرست مطالب

۱۲.....	مقدمه.....
۱۹.....	کلیات.....
۲۵.....	اجزای کالبدی مسجد.....
.....	معرفی مساجد دانشگاهی.....
۳۳.....	دانشگاه اراک.....
۴۹.....	دانشگاه ارومیه.....
۵۷.....	دانشگاه الزهرا.....
۶۵.....	دانشگاه آیت الله بروجردی.....
۷۳.....	دانشگاه بجنورد.....
۸۱.....	دانشگاه بوعلی سینا همدان.....
۸۹.....	دانشگاه بیرجند.....
۹۷.....	دانشگاه بین المللی امام خمینی.....
۱۰۵.....	دانشگاه تهران (پردیس فارابی).....
۱۱۳.....	دانشگاه تبریز.....
۱۲۱.....	دانشگاه تربیت مدرس.....
۱۲۹.....	دانشگاه تهران.....
۱۳۷.....	دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار.....
۱۴۵.....	دانشگاه حکیم سبزواری.....
۱۵۳.....	دانشگاه خلیج فارس.....
۱۶۱.....	دانشگاه خوارزمی.....
۱۶۹.....	دانشگاه دامغان.....
۱۷۷.....	دانشگاه رازی.....
۱۸۵.....	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان.....
۱۹۳.....	دانشگاه زنجان.....
۲۰۱.....	دانشگاه سمنان.....
۲۰۹.....	دانشگاه شاهد.....
۲۱۷.....	دانشگاه صنعتی شاهرود.....
۲۲۵.....	دانشگاه شهید باهنر کرمان.....
۲۳۳.....	دانشگاه شهید بهشتی.....
۲۴۱.....	دانشگاه شهید چمران اهواز.....

۲۴۹		دانشگاه شهید مدنی آذربایجان
۲۵۷		دانشگاه شیراز
۲۶۵		دانشگاه صنعتی امیرکبیر
۲۷۳		دانشگاه صنعتی جندی شاپور
۲۸۱		دانشگاه صنعتی سهند
۲۸۹		دانشگاه صنعتی شریف
۲۹۷		دانشگاه صنعتی شیراز
۳۰۵		دانشگاه علامه طباطبائی
۳۱۳		دانشگاه علم و صنعت ایران
۳۲۱		دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر
۳۲۹		دانشگاه فردوسی مشهد
۳۳۷		دانشگاه قم
۳۴۵		دانشگاه کاشان
۳۵۳		دانشگاه گیلان
۳۶۱		دانشگاه لرستان
۳۶۹		دانشگاه مازندران
۳۷۷		دانشگاه محقق اردبیلی - دانشکده فناوری های نوین نمین
۳۸۵		دانشگاه ملایر
۳۹۳		دانشگاه ولایت
۴۰۱		دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان
۴۰۹		دانشگاه هرمزگان
۴۱۷		دانشگاه یاسوج
۴۲۵		دانشگاه یزد
۴۳۵		نتیجه گیری
۴۳۷		کتاب شناسی مسجد

شکل‌گیری مسجدهای دانشگاهی در ایران

مسجد، این بنای مقدس و معماری آن؛ نوع عالی معماری اسلامی، همواره در کانون توجه مسلمانان به‌عنوان یک مکان عبادی و برای بسیاری از دوستداران معماری، یک بنای یادمانی در جهان بوده است. در طول تاریخ اسلام، این بنای مذهبی، اصول پایداری را از نظر شکلی (ظاهری) و معنایی (جهت‌گیری و سلسله‌مراتب) مطرح و بر آنها اصرار ورزیده است. مکانی قدسی که به‌عنوان هویت یک شهر و پایگاهی برای تجمع عموم مردم در سطح محله و یا در ایام عیدهای مذهبی، پیام‌هایی از حضور و وحدت را ارائه داده است. سادگی ظاهری اولیه مسجد، آرام آرام، منجر به بنایی باشکوه و با عظمت گردید و در بسیاری از کشورهای اسلامی، مسجد جامع، مشخصه شهر اسلامی و منبع مهمی برای شناخت شهر و میزان ذوق هنرمندان مسلمان و دلبستگی آنان به ارزش‌های اعتقادی گردید. فلسفه وجودی مسجد به‌عنوان مکانی پیش‌معماری، پای نقوش هندسی و گیاهی را به مسجد باز کرد و فرم‌های بدیع، متنوع و شکلی زیاده‌آلود را به ارمغان آورد. کتیبه‌های منقش و مذهب، با استفاده از خطوط کوفی در آغاز و سپس نسخ و ثلث برای نگارش آیه‌های قرآنی، در دیواره شبستان، گنبد و مناره، معماران را وادار کرد که هنر را بر به طراحی اجزاء مسجد بیندیشند و فضاهایی را نیز برای هنرنمایی دیگران در نظر گیرند.

تأثیر بصری مسجد و لزوم حضور در آن برای اقامه نماز جماعت، بر اساس روایات و سیره نبوی و امامان معصوم، و دادن نقش ویژه به آن برای طرح و حل مشکل مردم و در مواردی تبدیل به مکانی برای فرماندهی، سازماندهی و تدارک تجهیزات برای رزم با دشمن و همچنین برگزاری مراسم عبادی چون شب‌های احیاء و یا نمازهای اعیاد مختلف، به این مکان وجه‌ای فراتر از یک محل برای اقامه نماز و تجمع داد. وجود مسجدها در کنار مراکزی چون بازار و در قلب محله‌ها، نیازمند توجه به ویژگی‌های دیگری هم بود؛ هیاوی بازار و تجارت در موارد خاصی چون توجه به لهو و تجارت، در آرامش و سکوت مسجد باید تجربه می‌شد و خانه‌های منفرد در محله نیازمند به حضوری جمعی را طلب می‌کرد. آموزش آیه‌های الهی نیز همواره جزء ذاتی مسجد بوده است.